

Шапран Л.Ю., Куниця Л.І.,
Чередніченко Г.А., Авраменко О.П.

АНГЛІЙСЬКА МОВА

Підручник

**Затверджено Міністерством освіти і науки України
як підручник для студентів
вищих навчальних закладів**

Київ
“Фірма “ІНКОС”
2007

УДК 811.111(075.8)
ББК 81.2АНГЛ-923
Ш 24

Затверджено Міністерством освіти і науки України як підручник
для студентів вищих навчальних закладів
Лист № 1.4/18-Г-740 від 16.05.06 р.

Ш 24 Шапран Л.Ю., Куниця Л.І., Чередніченко Г.А., Авраменко О.П.
Англійська мова: Підручник. — Київ: Фірма “ІНКОС”, 2007. —
717 с. з іл.

ISBN 966-8347-54-4

Рецензенти: к. філол. наук, доцент *Бехта І.*
д. філол. наук, професор *Кусько К.Я.*
д. філол. наук, професор *Корабльов О.О.*

Підручник побудовано на лексичному і граматичному матеріалі, що охоплює нормативну граматику англійської мови і лексичний мінімум в межах суспільної та особистої сфер (тексти стосуються побутової, країнознавчої, загально-наукової і суспільно-політичної тематики). У кожному циклі для опрацювання пропонується матеріал з фонетики, граматики, лексики, на якому відпрацьовуються відповідні навички мовлення, а також завдання, спрямовані на розвиток умінь читання, говоріння й письма.

Кожний цикл підручника містить додатковий матеріал: тексти для читання, проблемні завдання для обговорення, завдання для розвитку писемного мовлення, ігри тощо.

З метою ефективнішого навчання англійської мови особливу увагу у підручнику приділено забезпеченню комунікативності навчальної діяльності студентів.

Підручник призначений для навчання англійської мови студентів немовних спеціальностей і розрахований на використання у вищих закладах освіти.

УДК 811.111(075.8)
ББК 81.2АНГЛ-923

ISBN 966-8347-54-4

© Шапран Л.Ю., Куниця Л.І.,
Чередніченко Г.А.,
Авраменко О.П., 2007
© Фірма “ІНКОС”, 2007.
© Художнє оформлення
Фірма “ІНКОС”, 2007.

ПОДЯКА

Висловлюємо щирі подяки за сприяння та допомогу у підготовці підручника проректору з навчально-методичної роботи НУХТ, доц. Яровому Володимиру Леонідовичу та декану факультету економіки і менеджменту НУХТ, проф. Мостенській Тетяні Леонідівні, без сприяння яких видання цього навчального підручника було б неможливим.

ПЕРЕДМОВА

Сучасні умови потребують підготовки висококваліфікованих спеціалістів для усіх галузей господарства, які б вільно володіли щонайменше однією іноземною мовою як засобом професійно-орієнтованого міжкультурного спілкування. Вхідження України до Болонського процесу робить потребу володіння іноземною мовою ще більш актуальною і безальтернативною, оскільки тільки за цієї умови можливо вирішити завдання підготовки усіх європейців до зростаючих потреб міжнародної мобільності і тіснішої співпраці у галузях освіти, науки, культури, торгівлі та промисловості. Підручник з англійської мови, який ви тримаєте в руках, певною мірою допоможе вирішити це завдання.

Даний підручник призначений для навчання англійської мови студентів не-мовних спеціальностей і розрахований на використання у вищих навчальних закладах. Необхідність створення даного підручника викликана новими потребами, які висуваються у зв'язку з необхідністю узгодження з Загальноєвропейськими Рекомендаціями з мовної освіти та новою програмою з англійської мови спеціального вжитку. Програма з англійської мови спеціального вжитку є багатоаспектною (беручи до уваги різні параметри Загальноєвропейських рекомендацій) і модульною в організації навчання та оцінювання — Модуль 1: повсякденна комунікація; Модуль 2: впровадження комунікації за фахом; Модуль 3: комунікація за фахом, міжкультурна свідомість; Модуль 4: сприймання автентичних матеріалів, професійна комунікація. Отже, перший модуль нової національної типової програми з англійської мови спеціального вжитку включає в себе основну програму (обов'язковий мінімум) англійської мови академічного вжитку з елементами певної спеціалізації. Основна програма базується на інтеграції вмінь та на формуванні комунікативної компетенції у користуванні англійською мовою. Саме на виконання базових завдань цього модуля і спрямовано цей підручник.

Враховуючи те, що перший модуль є, певною мірою, “вирівнювальним”, навчальний матеріал підручника організований за принципом від простого до більш складного і викладений за тематичним принципом: мовленнєва діяльність контекстуалізується у суспільній сфері (пов'язаній із звичайними видами взаємодії, такими як: ділові та адміністративні установи, сервіс, культура та дозволя сус-

пільного характеру, засоби зв'язку, тощо) та особистій сфері (охоплює родинні стосунки та індивідуальні соціальні види діяльності). У кожному циклі для опрацювання пропонується матеріал з граматики, лексики, на якому відпрацьовуються відповідні навички мовлення, а також завдання, спрямовані на розвиток умінь читання, говоріння і письма. Перші цикли підручника також містять фонетичні розділи, спрямовані на корекцію навичок та умінь мовлення студентів, набутих до вступу у вищий навчальний заклад. Правила та інструкції до вправ подано в них українською мовою, оскільки студенти мають різний рівень володіння англійською мовою. В подальших розділах українська мова замінюється англійською.

Спеціальні завдання з аудіювання у підручнику не передбачені. Проте уміння аудіювання можуть розвиватися опосередковано, наприклад, під час виконання завдань з говоріння.

Грамматичний матеріал подано у підручнику за класичною схемою: правила, приклади, вправи. Це дозволить студентам при необхідності час від часу самостійно повторювати граматичний матеріал попередніх розділів.

Вправи з фонетики подано таким чином, що викладач може на їх базі створювати різноманітні вправи в тій кількості, яка потрібна для формування відповідних вимовних навичок у даних студентів на належному рівні.

Необхідно підкреслити, що поданий у підручнику навчальний матеріал з фонетики і граматики дозволяє викладачеві реалізувати індивідуалізоване навчання у групі, тобто варіювати кількість і складність виконаних студентами вправ відповідно до їх індивідуального рівня підготовки.

Для ефективнішого оволодіння студентами англійською мовою як засобом міжкультурного спілкування в різних ситуаціях їхньої побутової та майбутньої професійної діяльності у підручнику пропонується спеціальний розділ "Social English". Навчальний матеріал цього розділу спрямований на формування у студентів соціолінгвістичних компетенцій, які стосуються соціокультурних умов користування мовою. Через чутливість до соціальних конвенцій (правил ввічливості, норм, які регулюють стосунки між поколіннями, статтями, класами та соціальними групами) соціолінгвістичний компонент пронизує увесь процес спілкування між представниками різних культур, навіть тоді, коли його учасники не усвідомлюють цього впливу.

У підручнику з метою оптимізації навчання англійській мові особливу увагу приділено забезпеченню комунікативності навчальної діяльності студентів. Відомо, що оволодіння іншомовним мовленням можливо лише за умови моделювання під час навчання реальних ситуацій спілкування іноземною мовою. Всі акти спілкування за участю одного або кількох співрозмовників зазвичай здійснюються користувачами мови для задоволення його/її потреб у даній ситуації. Виходячи з цього, підручник містить ряд завдань, спрямованих на практичне застосування мови, до виконання яких студент має бути готовий або повинен уміти їх виконувати, щоб задовольнити вимоги ситуації, які виникають у різноманітних сферах (комунікативні завдання у персональній, публічній, освітній та, частково, професійній сферах). Завдання включають імітацію, рольову гру, спілкування у групі, мовні ігри, проекти, презентації, дискусії, та інше. Отже, для студентів важливо у повному обсязі виконувати подані у підручнику комунікативні завдання.

Різний стартовий рівень володіння студентами іноземною мовою, як відомо, є специфікою немовних факультетів вищих навчальних закладів. Для того, щоб викладач мав можливість гнучко підходити до організації навчальної діяльності студентів залежно від рівня їх навченості англійської мови на момент вступу до навчального закладу, підручник включає в межах окремого циклу різні за складністю вправи та завдання, а також більший за обсягом матеріал, ніж потрібно для засвоєння у відведений час.

Отже, робота з цим підручником передбачає можливості для професійної творчості з боку викладача щодо вибору тієї методичної стратегії навчання, яка є оптимальною для даної групи і для кожного окремого студента.

Автори цього підручника будуть вдячні за будь-які конструктивні зауваження та пропозиції, які можна надіслати по e-mail: stv@i.com.ua

Unit 1	About Myself	
	Describing Character	10
1. Phonetics:	Деякі особливості англійської вимови та орфографії Англійський алфавіт	
2. Grammar:	Правила читання голосних і приголосних Поняття про речення Речення з дієсловом <i>to be</i> (бути). <i>There is ... / There are...</i> Числівники (Numerals) Особові та присвійні займенники (Personal and Possessive Pronouns)	
3. Topic:	About Myself Describing Character	
Unit 2	My Family	67
1. Phonetics:	Правила читання. Читання буквосполук, що починаються з літери 'a', 'e'	
2. Grammar:	Речення з дієсловом <i>to have (got)</i> Відмінки іменників. Присвійний відмінок. (Possessive Case) Безособові речення	
3. Topic:	My Family Describing People's Appearance	
Unit 3	My Working Day	107
1. Phonetics:	Rules of Reading. Combinations beginning with 'i', 'u' The verb ending — (e)s	
2. Grammar:	Asking Questions Imperative Mood Present Simple Prepositions of Time Structure " <i>It takes me (him, Peter...) ten (twenty, etc.) minutes to do ... (to get to, to look through, etc.)</i> " The article	
3. Topic:	My working day	
Unit 4	Hobbies and Leisure Time Activities	
	Holidays and Traditions in Ukraine, Great Britain and the USA	150
1. Phonetics:	Rules of reading. Combinations beginning with 'o'	
2. Grammar:	Present Participle (Participle I) Present Continuous (Progressive) Present Simple or Present Continuous Ways of Expressing the Future	
3. Topic:	Hobbies and Leisure Time Activities Holidays and Traditions in Ukraine, Great Britain and the USA	

Unit 5	Biography	
	Outstanding People of Ukraine, Great Britain and the USA.	196
1. Phonetics:	Sounds [ʌ] [ɑ:] [t] [d] [ɪd] [ə] [θ] [ð]	
2. Grammar:	Degrees of Comparison (Adjectives and Adverbs) Past Simple Used to	
3. Topic:	Jobs and Professions Biography. Outstanding People of Ukraine, Great Britain and the USA	
Unit 6	Higher Education	
	The National University of Food Technologies ...	244
1. Phonetics:	Sounds [ʌ] [ɔ] [ɔ:] [əʊ]	
	Word Stress	
2. Grammar:	Past Participle (Participle II) Present Perfect Simple. Past Simple or Present Perfect Simple Present Perfect Continuous (Progressive). Present Perfect Continuous or Simple	
3. Topic:	Higher Education. The National University of Food Technologies	
Unit 7	I Study English	284
1. Grammar:	Past Continuous Past Perfect Simple Past Perfect Continuous. Past Perfect Simple and Continuous	
2. Topic:	I Study English	
Unit 8	Towns and Cities	
	Transportation	
	Shopping	312
1. Grammar:	Passive Voice	
2. Topic:	Towns and Cities Transportation Shopping	
Unit 9	Ukraine	357
1. Grammar:	Modal Verbs	
2. Topic:	Ukraine Great Britain The USA	

Unit 10	The Media	409
1. Grammar:	Conditional Sentences	
2. Topic:	The Media. Newspapers, Periodicals. Broadcasting. Cinema	
Unit 11	Food and Meals	456
1. Grammar:	Countable and Uncountable Nouns. Quantifiers Used with Nouns Making Uncountable Nouns Countable Quantifiers Used with Countable and Uncountable Nouns	
2. Topic:	Food and Meals Receipts	
Unit 12	Food Industry	499
1. Grammar:	Sequence of Tenses. Reported Speech	
2. Topic:	Food Industry	
Unit 13	Science and Technology Computers. The Internet	519
1. Grammar:	Infinitive. Complex Object. Complex Subject. For-Phrase Gerund Gerund or Infinitive	
2. Topic:	Science and Technology Computers. The Internet	
Unit 14	Ecology. Protecting the Environment	572
1. Grammar:	Subjunctive. Wishes and Hopes Word Formation	
2. Topic:	Ecology. Protecting the Environment	
Social English		608
Irregular Verb Chart		707
TableTenses		711
Список літератури		715

Unit 1

About Myself

Describing Character

- 1. Phonetics:** Деякі особливості англійської вимови та орфографії
Англійський алфавіт
Правила читання голосних і приголосних
- 2. Grammar:** Поняття про речення
Речення з дієсловом *to be* (бути). *There is ... / There are...*
Числівники (Numerals)
Особові та присвійні займенники (Personal and Possessive Pronouns)
- 3. Topic:** About Myself
Describing Character

Section 1 PHONETICS

■ Деякі особливості англійської вимови та орфографії

- Кожна мова має свої специфічні особливості вимови. Для англійської мови характерні наступні:
 1. Всі звуки англійської мови, на відміну від української, вимовляються з більшою напругою мовного апарату.
 2. Відсутність пом'якшення дзвінких приголосних звуків, які також не оглушуються в кінці слова. Оглушення дзвінкого приголосного звука призводить до зміни значення слова, наприклад *bad* [bæd] — *поганий*, *bat* [bæt] — *летюча миша*.
 3. Глухі приголосні [k], [p], [t], [d] вимовляються з придихом.
 4. Англійські голосні поділяються на довгі і короткі, на складні (дифтонги) і прості. Зміна довготи голосного призводить до зміни значення слова, наприклад *ship* [ʃɪp] — *корабель*, *sheep* [ʃi:p] — *вівця*.
 5. В наголошеному складі голосний звук вимовляється чітко, ясно, в своєму повному звучанні. В ненаголошеному він вимовляється нечітко, редуцюється. Найчастіше голосні *a*, *o*, *u* редуцюються в звук [ə], а *i*, *e*, *y* — в звук [ɪ], чи можуть не вимовлятися зовсім.
 6. Якщо після голосної знаходиться буква *r*, то вона не вимовляється, а змінює вимову попередньої голосної.
- Англійська орфографія викликає певні труднощі для тих, хто вивчає мову, адже існує суттєва розбіжність між написанням і вимовою окремих слів. Навіть є жарт "Пишемо слово Манчестер, а читаємо Ліверпуль." Це пояснюється тим, що звуковий лад англійської мови протягом тривалого часу зазнав великих змін, тоді як орфографія практично не змінювалась. Крім того, 26 літер англійської абетки можуть передавати 44 звуки. Так, в слові *thought* [θɔ:t] — 7 літер і 3 звуки. Для передачі звукових елементів однієї мови на іншу застосовується транскрипція, в якій кожен звук має свій знак.

- В англійській мові фразовий наголос падає на повнозначні слова — іменники, прикметники, смислові дієслова, числівники, прислівники, вказівні займенники, питальні слова.

Логічний наголос може падати на одне чи кілька слів у реченні, що виділяються в смисловому відношенні. Це досягається інтонацією. Логічний наголос може падати на будь-яке слово в реченні.

- Характерною рисою англійської мови, як і кожної мови, є інтонація — мелодика вимови речення. В англійській мові розрізняють два основні види інтонації: спадну (∨) і висхідну (∕). Інтонація має велике значення, тому що тільки нею можна змінити значення речення, наприклад, *Good ∨morning*. означає привітання, а *Good ∕morning*. — розставання.

Зі **спадною інтонацією** вимовляються:

1. Стверджувальні речення. *I like to read interesting ∨books.*
2. Заперечні речення. *I don't like to read ∨detectives.*
3. Спеціальні питання. *What is your ∨name?*
4. Друга частина альтернативного питання. *Is he a schoolboy or a ∨ student?*
5. Перша частина розділового питання. *Anna is a ∨ student, isn't she?*

З **висхідною інтонацією** вимовляються:

1. Загальні питання. *Do you speak ∕English?*
2. Перша частина альтернативного питання. *Is he a ∕schoolboy or a student?*
3. Друга частина розділового питання. *Anna is a student, ∕isn't she?*
4. Слова, що перелічуються, крім останнього. *I have ∕Mother, ∕Father, a ∕sister and a ∨brother.*
5. Речення, що висловлюють здивування, з перепитуванням. *Is it ∕true? Are you ∕sure?*
6. Уточнення, перепитування. *∕Pardon? ∕Sorry?*
7. Вибачення. *Excuse ∕me.*

■ The English Alphabet

Таблиця 1 Англійська абетка (the Alphabet, the ABC)

Друкований шрифт	Вимова літер	Знак фонетичної транскрипції
A a	[eɪ]	[eɪ] [æ]
B b	[bi:]	[b]
C c	[si:]	[s] [k]
D d	[di:]	[d]
E e	[i:]	[i:] [e]
F f	[ef]	[f]
G g	[dʒi:]	[dʒ] [g]
H h	[eɪtʃ]	[h]
I i	[aɪ]	[aɪ] [ɪ]
J j	[dʒeɪ]	[dʒ]
K k	[keɪ]	[k]

Друкований шрифт	Вимова літер	Знак фонетичної транскрипції
L l	[el]	[l]
M m	[em]	[m]
N n	[en]	[n]
O o	[əʊ]	[əʊ] [ɒ]
P p	[pi:]	[p]
Q q	[kju:]	[kw]
R r	[ɑ:]	[r]
S s	[es]	[s] [z]
T t	[ti:]	[t]
U u	[ju:]	[ju:] [ʌ]
V v	[vi:]	[v]
W w	[dʌbl ju:]	[w]
X x	[eks]	[ks]
Y y	[waɪ]	[aɪ] [ɪ] [j]
Z z	[zed]	[z]
	[zi:] — Am.E.	

PRACTICE

Activity 1. Myself A-Z

AA By yourself

Write sentences which connect you to each letter of the alphabet.

Model: A — *A is for Australia because it is one of the countries I would like to visit some day.*

B — *B is for brother because I love my little brother very much.*

C — *C is for cooking. Cooking is one of my best skills...*

BB With the whole class

Take turns.

Read your sentences for the rest of the class.

Did it help you to get to know your fellow students better?

Activity 2. English Alphabet in Questions

With the whole class

Try to answer the following questions as quickly as possible.

1. Which letter can sting?
2. Which letter do sailors like most of all?
3. Which letter can look at you?
4. Which letter can see?
5. Which letter is a vegetable?
6. Which letter is most convenient to a doctor?
7. Which letter surrounds Great Britain?
8. Which letter can you drink?
9. Which letter is a victory symbol?
10. Which letter is two in one?

11. Which letter is the most curious?
12. Which letter is not me?
13. Which letter of the alphabet is always waiting in order?
14. Which letters are important to mathematicians?

Who gave the most answers?

Activity 3. Letter Quiz

Try to answer the following questions as quickly as possible.

1. Which word of only three syllables contains twenty-six letters?
2. If all the letters of the alphabet were invited to our tea party, what letters would be late?
3. What is the difference between here and there?
4. How can you make seven even?
5. What's in the middle of the March?
6. What is the end of everything?
7. What makes the road broad?
8. Which two letters in the alphabet contain nothing?
9. Why is the letter *a* like twelve o'clock?
10. Why is the island like the letter *l*?
11. Why is the letter *e* lazy?
12. Why is the letter *g* like the sun?
13. Why is the letter *e* like London?
14. What is that which occurs twice in a moment, once in a minute and not once in a thousand years?
15. How can you make a tea-table into a food?
16. What four letters scare a burglar?
17. In which word are there ten letters *t*?
18. Where does Thursday come before Wednesday?
19. What begins with T, ends with T and has T in it?
20. Danny opened his piggy bank and uttered the following letters: O, I, C, U, R, M, T. What did he mean by that?
21. What relatives are dependent on you?
22. The customer has just finished lunch. He gets up from the table and leaves a note for the waiter. This is what he has written: 1004180. What did he mean to say?

Who gave the most answers?

Activity 4. Make-A-Word Contest

AA With a partner

Make as many words as you can from the letters in INTERNATIONAL.

Each word must have 3 or more letters.

Don't repeat any letter.

You have 5 minutes.

BB With the whole class

Find out: Which pair made the most words?
Which pair made the longest word?

Шапран Л.Ю., Куниця Л.І.,
Чередніченко Г.А., Авраменко О.П.

АНГЛІЙСЬКА МОВА

Підручник

Затверджено Міністерством освіти і науки України
як підручник для студентів
вищих навчальних закладів

З питань співпраці звертатися за адресою:
04116, м. Київ, вул. Маршала Рибалка, 10/8;
для листів: 04116, м. Київ, а/с 28
Тел./факс: (044) 481-28-77, 481-28-21
E-mail: inkos@carrier.kiev.ua,
inkos@ln.kiev.ua
www.inkos.com.ua

Свідоцтво про внесення суб'єкта видавничої справи до
державного реєстру видавців, виробників і розповсюджувачів
видавничої продукції № 2006 від 04.11.2004 р.

Віддруковано з готових діапозитивів в друкарні
ПП Мошака М.І.

(свідоцтво ДК № 867 від 22.03.2002 р.)

32300, Хмельницька обл., м. Кам'янець-Подільський,
вул. П'ятницька, 9а,

Тел. (03849) 2-72-01, 2-20-79